

БЕЗПЕКОВИЙ СЕКТОР ДЕРЖАВИ

УДК 351(477); 354

DOI <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2022.27.20>

ЗДІЙСНЕННЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ПІД ЧАС ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Нікітін Анатолій Анатолійович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного
права та адміністративного процесу
(Одеський державний університет
внутрішніх справ, м. Одеса, Україна)

Робота присвячена дослідженню окремих актуальних питань особливостей здійснення публічного адміністрування в умовах дії режиму воєнного стану.

У статті обґрунтовано актуальність обраної теми та був проведений загальний аналіз досліджень з даної тематики.

Метою статті є дослідження сутності публічного адміністрування за особливих умов дії режиму воєнного стану. Визначена мета зумовила постановку й розв'язання таких завдань: дослідити теоретичний зміст категорії публічного адміністрування та механізмів його здійснення в Україні, проаналізувати законодавчі акти України, які містять норми, що регулюють суспільні відносини у сфері публічного адміністрування під час дії режиму воєнного стану; визначити особливості здійснення публічного адміністрування за особливих умов, за результатами аналізу досліджених джерел визначити актуальні питання та наявні проблеми, що виникають у сфері публічного адміністрування під час дії режиму воєнного стану, та запропонувати шляхи їх розв'язання.

У статті був досліджений зміст теоретичних положень наукових категорій «адміністративно-правовий режим», «публічне адміністрування», «воєнний стан».

Надано авторське розуміння публічного адміністрування як регламентованої законами та іншими нормативно-правовими актами діяльності суб'єктів публічного адміністрування, спрямованої на реалізацію законів та інших нормативно-правових актів шляхом прийняття адміністративних рішень, надання встановлених законами адміністративних послуг.

Досліджено зміст нормативно-правових актів, які передбачають запровадження особливого порядку здійснення управління та адміністрування державою під час дії режиму воєнного стану. Визначено нормативне поняття змісту режиму воєнного стану. Здійснено аналіз обмежень, які встановлюються в державі, та розглянуто механізм забезпечення прав і свобод громадян в процесі публічного адміністрування.

Доведено, що головною причиною запровадження воєнного стану є військова агресія ззовні, а також її військові, економічні, політичні і соціальні наслідки, трансформація формальних і неформальних інститутів держави.

Визначено особливості здійснення публічного адміністрування в умовах дії режиму воєнного стану. Авторкою були досліджені проблемні питання забезпечення публічного адміністрування в умовах дії режиму воєнного стану, а саме: незавершеність адміністративно-територіальної реформи, що загрожує наростанням в Україні інституційних диспропорцій у взаємовідносинах між органами державної влади та органами місцевого самоврядування; неврегульованим в повному обсязі залишається питання розподілу управлінських функцій між органами публічної влади та інститутами громадянського суспільства щодо здійснення ними повноважень; незавершеність реформи системи військового обліку та формування мобілізаційного резерву; низька якість правового та організаційного забезпечення планування та реалізації евакуаційних заходів, контролю інформаційних потоків в мас-медіа та Інтернеті тощо.

Обґрунтовано авторські пропозиції щодо покращення правового та організаційного врегулювання здійснення публічного адміністрування в умовах дії режиму воєнного стану, мас-медіа.

Ключові слова: військова агресія, публічне адміністрування, адміністративно-правові режими публічного адміністрування, режим воєнного стану, публічні адміністрації, надзвичайна ситуація, військовий облік, евакуація, мобілізаційний резерв, комендантська година, мас-медіа, фейкова інформація.

IMPLEMENTATION OF PUBLIC ADMINISTRATION DURING THE LEGAL REGIME OF MARTIAL LAW: THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS

Nikitin Anatolii Anatoliiovych,
Candidate of Legal Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Administrative Law and
Administrative Process
(Odesa State University of Internal Affairs,
Odesa, Ukraine)

The work is devoted to the study of specific topical issues of the implementation of public administration in the conditions of martial law.

The article substantiates the relevance of the chosen topic and conducted a general analysis of research on this topic.

The purpose of the article is to study the essence of public administration under the special conditions of the martial law regime. The defined goal led to the formulation and solution of the following tasks: to investigate the theoretical content of the public administration category and the mechanisms of its implementation in Ukraine, to analyze the legislative acts of Ukraine, which contain norms regulating social relations in the field of public administration during the martial law regime; determine the specifics of public administration under special conditions, based on the results of the analysis of the researched sources, determine the current issues and existing problems that arise in the field of public administration during the martial law regime and propose ways to solve them. The article examined the content of the theoretical provisions of the scientific categories 'administrative-legal regime', 'public administration', 'martial law'.

The author's understanding of public administration as regulated by laws and other normative legal acts of the activity of public administration subjects, aimed at the implementation of laws and other normative legal acts through the adoption of administrative decisions, provision of administrative services established by law, is provided.

The content of normative legal acts, which provide for the introduction of a special procedure for the management and administration of the state during the martial law regime, has been studied. The normative concept of the content of the martial law regime is defined. The analysis of the restrictions established in the state was carried out and the mechanism of ensuring the rights and freedoms of citizens in the process of public administration was considered.

It is proved that the main reason for the introduction of martial law is military aggression from the outside, as well as its military, economic, political and social consequences, transformation of formal and informal institutions of the state.

The specifics of public administration in the conditions of martial law are determined. The author investigated the problematic issues of ensuring the implementation of public administration in the conditions of martial law, namely: the incompleteness of the administrative-territorial reform, which threatens the growth of institutional disproportions in the relationship between state authorities and local self-government bodies in Ukraine; the issue of the distribution of management functions between public authorities and institutions of civil society regarding the exercise of their powers remains unsettled in full; the incompleteness of the reform of the military accounting system and the formation of the mobilization reserve; low quality of legal and organizational support for the planning and implementation of evacuation measures; control of information flows in the mass media and the Internet, etc.

The author's proposals for improving the legal and organizational regulation of public administration in the conditions of the martial law regime, mass media, are substantiated.

Key words: military aggression, public administration, administrative and legal regimes of public administration, martial law, public administrations, emergency situation, military accounting, evacuation, mobilization reserve, curfew, mass media, fake information.

Постановка проблеми та її актуальність. Агресія Російської Федерації у відношенні Української держави підняла проблеми не тільки відбиття нападу військовими силами і збройними засобами, але й гостро поставила питання здійснення ефективного публічного адміністрування в країні за нових умов.

Поняття публічного адміністрування слід, на нашу думку, розуміти як елемент публічного управління, суб'єктами якого є публічні адміністрації (органи виконавчої влади та місцевого самоврядування, а також суб'єкти делегованих повноважень), яким у встановленому законом порядку надано право здійснювати юридично значущі дії, спрямовані на забезпечення інтересів фізичних та юридичних осіб.

Метою здійснення публічного адміністрування в державі є максимальне забезпечення інтересів фізичних та юридичних осіб у всіх сферах життєдіяльності суспільства і у створенні на цій основі умов для сталого розвитку безпекових, політичних, економічних, соціальних, екологічних, інформаційних та інших видів суспільних відносин. За критерієм адміністративно-правового режиму можна виокремити такі види публічного адміністрування, як: а) публічне адміністрування у мирний час; б) під час надзвичайної ситуації; в) під час надзвичайного стану; г) під час воєнного стану [1, с. 36].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання здійснення публічного адміністрування в державі та механізмів його реалізації під час дії особливих видів адміністративних режимів розглядалися у працях: В.Б. Авер'янова, О.М. Бандурки, С.О. Баранова, В.В. Белевцевої, Ю.П. Битяка, В.В. Борщевського, В.М. Гаращука, Є.В. Додіна, І.В. Зозулі, В.О. Івахи, М.В. Коваліва, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, С.О. Кузніченка, В.Я. Настюка, Г.О. Пономаренка, М.Б. Саакяна, О.Н. Ярмиша, Х.П. Ярмакі та ін.

Метою статті є дослідження змісту публічного адміністрування за особливих умов дії режиму воєнного стану. Визначена мета зумовила постановку й розв'язання таких завдань: дослідити теоретичний зміст категорії публічного адміністрування та

механізмів його здійснення в Україні, проаналізувати законодавчі акти України, які містять норми, що регулюють суспільні відносини у сфері публічного адміністрування під час дії режиму воєнного стану; визначити особливості здійснення публічного адміністрування за особливих умов, за результатами аналізу досліджених джерел визначити актуальні питання та наявні проблеми, що виникають у сфері публічного адміністрування під час дії режиму воєнного стану, та запропонувати шляхи їх розв'язання.

Виклад основного матеріалу. Адміністративно-правові режими є своєрідною складовою частиною і необхідною умовою життєдіяльності суспільства, а їх забезпечення має розглядатися як невід'ємна частина управлінської функції держави. Вони ґрунтуються на загальних принципах, методах та формах публічного управління у сфері адміністративно-політичної діяльності і є одним з його основних чинників. Проте адміністративно-правові режими мають й свої особливості, що залежать насамперед від характеру державних завдань та функцій щодо забезпечення публічної безпеки, системи компетентних органів, змісту їх режимної діяльності. Саме визначені особливості зумовлюють доцільність дослідження даної проблематики як окремого інституту адміністративного права.

Інститут адміністративно-правових режимів займає одне з провідних місць в юридичній науці та правозастосовній діяльності органів публічної влади. Його виникнення, існування і розвиток пов'язані з вирішенням, врегулюванням та забезпеченням практичної реалізації низки важливих комплексних проблем, що належать переважно до сфери національної та державної безпеки.

Організаційно цей напрям має охоплювати публічні адміністрації, на які покладається запровадження режимних заходів щодо усунення та нейтралізації надзвичайних і кризових ситуацій у суспільстві, окремих регіонах, підприємствах тощо. При цьому мається на увазі здійснення публічного адміністрування щодо забезпечення нормального функціонування державних і громадських інституцій, захисту особистої безпеки громадян, підтримання публічної безпеки та зміцнення правопорядку у публічному управлінні, а також у сфері адміністративно-політичної діяльності в цілому.

Враховуючи наведене, слід коротко зупинитися на змісті, який вкладається у категорію «режим». Етимологічно термін «режим» походить від французького «regime» – порядок (упорядковувати) та латинського «regimen» – управління.

У тлумачних словниках термін «режим» має декілька основних значень, основними серед яких є: 1) система правил, заходів, методів для досягнення будь-якої мети функціонування, або певні умови, необхідні для забезпечення роботи; 2) установлений порядок життєдіяльності; 3) умови діяльності, існування чого-небудь [1, с. 1021].

Разом із тим зазначимо, що у роботах різних авторів під режимом розуміються законність, порядок, соціальний режим певного об'єкта або виду діяльності, закріплений правовими нормами і забезпечений сукупністю юридичних засобів. У сучасній юридичній науці поняття «режим» частіше розглядається як одна з найважливіших категорій юрисдикції.

На думку дослідників, правовий режим – дуже широке юридичне поняття. Воно означає, що діяльність і пов'язані з нею суспільні відносини врегульовані нормами права спеціального соціального призначення. Для їх виникнення, існування, розвитку, охорони використовується система юридичних засобів владного впливу.

В.Я. Настюк вважає, що правовий режим як елемент правової дійсності виражає комплексний засіб регулювання є складовою частиною галузевих методів [2, с. 24].

У межах кожного правового режиму завжди беруть участь усі засоби правового регулювання. Але у кожному режимі, і це багато в чому визначає його специфіку, один із засобів, як правило, виступає домінантою, що визначає весь комплекс і являє

створює специфічну спрямованість у регулюванні суспільних відносин. Через це механізми адміністративно-правових режимів мають урахувувати сучасні внутрішні і зовнішні соціально-економічні та політичні реалії. Так, політичні процеси, що відбуваються у сфері міжнародних відносин, накладають свій відбиток на форми і методи здійснення публічного адміністрування в країні.

На думку С.О. Кузніченка, важливу роль у встановленні конкретного адміністративно-правового режиму має відігравати принцип доцільності, який доводить, що встановлений режим повинен бути найбільш пріоритетним, з погляду прав свобод, законних інтересів людини, цілей самого правового регулювання тощо [3, с. 16].

Ще однією категорією нашого дослідження є «публічне адміністрування». На думку більшості дослідників, публічне адміністрування є складовою частиною публічного управління і стосується ефективного функціонування всієї системи публічних інституцій (адміністрацій) держави.

У наукових та нормативних джерелах можна знайти багато різних визначень публічного адміністрування. У глосарії Програми розвитку ООН знаходимо твердження про те, що термін «публічне адміністрування» має два тісно пов'язаних значення: 1) цілісний державний апарат (політика, правила, процедури, системи, організаційні структури, персонал тощо), який фінансується за рахунок державного бюджету і відповідає за управління і координацію роботи виконавчої гілки влади та її взаємодію з іншими зацікавленими сторонами в державі, суспільстві та зовнішньому середовищі; 2) управління та реалізація різних урядових заходів, що пов'язані з виконанням законів, постанов та рішень уряду та управління, що пов'язане з наданням публічних послуг [4].

На думку авторів монографії «Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід», публічне адміністрування – це цілеспрямована взаємодія публічних адміністрацій з юридичними та фізичними особами з приводу забезпечення реалізації законів та підзаконних актів і виконання частини основних функцій: орієнтуючого планування, що визначає бажані напрямки розвитку; створення правових, економічних та інших умов для реалізації інтересів учасників взаємодії; розподілу праці; кооперування та координування діяльності; моніторингу результатів [5, с. 20].

Таким чином, можна узагальнити, що публічне адміністрування – це регламентована законами та іншими нормативно-правовими актами діяльність суб'єктів публічного адміністрування, спрямована на здійснення законів та інших нормативно-правових актів шляхом прийняття адміністративних рішень, надання встановлених законами адміністративних послуг.

На думку дослідників, публічне управління в умовах воєнного стану має свої характерні особливості та механізми розвитку. Введення воєнного стану завжди викликає негативний вплив на різні сфери життєдіяльності держави і суспільства. Це пов'язано як з інституційно-правовими змінами, що слідують у цьому випадку, так і з головною причиною запровадження такого стану – військовою агресією ззовні, а відтак і з різкою трансформацією цілої низки неформальних інститутів, що настають внаслідок неї.

Світова практика показує, що основними викликами, з якими стикаються країни під час воєнних дій на своїй території, є: руйнування усталених механізмів управління державою, різка зміна структури економіки, втрата значної частини бюджетних надходжень, загострення соціальних і демографічних проблем, посилення бідності, інфляція, а також зниження інвестиційної активності бізнесу [6, с. 31].

В законі «Про правовий режим воєнного стану» визначення воєнного стану надається як виду – «особливого правового режиму, що вводиться в Україні або в окремих

її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози та забезпечення національної безпеки, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень» [7].

Особливістю публічного адміністрування під час дії адміністративно-правового режиму воєнного стану є також обмеження певних демократичних процедур і зміцнення ієрархічності та єдиноначальності [8, с. 67].

Відповідно до ч. 3 Указу Президента України № 64/2022 [9] на період дії правового режиму воєнного стану можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, а саме: 1) недоторканність житла; 2) таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції; 3) невтручання в особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України; 4) свобода пересування, вільний вибір місця проживання, право вільно залишати територію України, за винятком обмежень, які встановлюються законом; 5) право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань; 6) право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування; 7) право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації; 8) право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності; 9) право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом; 10) право на працю; 11) право на страйк для захисту своїх економічних і соціальних інтересів; 12) право на освіту [7].

Також відповідно до норм наведеного закону може запроваджуватися трудова повинність для працездатних осіб, не залучених до роботи в оборонній сфері та сфері забезпечення життєдіяльності населення і не заброньованих за підприємствами, установами та організаціями на період дії воєнного стану з метою виконання робіт, що мають оборонний характер. Встановлюються відповідні обмеження прав: 1) використання потужностей і трудових ресурсів підприємств, установ і організацій усіх форм власності для потреб оборони, зміну режиму їхньої роботи; 2) примусове відчуження майна, що перебуває у приватній або комунальній власності, вилучення майна державних підприємств, державних господарських об'єднань для потреб держави; 3) запровадження комендантської години (заборону перебування у певний період доби на вулицях та в інших громадських місцях без спеціально виданих перепусток і посвідчень); 4) проведення перевірки документів у осіб, а в разі потреби – проведення огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян, за винятком обмежень, встановлених Конституцією України; 5) заборону проведення мирних зборів, мітингів, походів і демонстрацій, інших масових заходів; 6) встановлення для фізичних і юридичних осіб військово-квартирної повинності з розквартирування військовослужбовців та осіб правоохоронних органів, служби цивільного захисту, евакуйованого населення та розміщення військових частин, підрозділів і установ [7].

Таким чином, воєнний стан є особливим правовим режимом діяльності органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування (публічних адміністрацій) та організацій в Україні у виняткових обставинах, пов'язаних тільки з обставинами зовнішнього характеру – необхідністю відбиття агресії проти України або запобігання безпосередній загрози агресії.

Оскільки публічні адміністрації є однією з важливих складових його забезпечення, постає питання дослідження особливостей діяльності цих інституцій в умовах дії режиму воєнного стану.

Термін «публічна адміністрація» вперше було використано в праві Європейського Союзу Під поняттям «публічна адміністрація» розуміють систему органів державної виконавчої влади та виконавчих органів місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації та інші суб'єкти, наділені адміністративно-управлінськими функціями, які діють з метою забезпечення як інтересів держави, так і інтересів суспільства в цілому, а також сукупність цих адміністративно-управлінських дій та заходів, встановлених законом [10].

Таким чином, публічна адміністрація є сукупністю державних і недержавних суб'єктів публічної влади, головним завданням яких є реалізація владних повноважень.

Введення воєнного стану передбачає надання публічним адміністраціям (органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень) необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності [11].

З моменту введення воєнного стану на усій території нашої держави були утворені військові адміністрації, що представляють у відповідності до норм закону тимчасові державні органи, метою яких є забезпечення дії Конституції та законів України, забезпечення разом із військовим командуванням запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, оборони, цивільного захисту, громадської безпеки і порядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян. Саме на них припадає основне організаційно-управлінське навантаження з реалізації положень режиму воєнного стану [12, с. 19–23].

Одним із першочергових завдань влади стало проведення мобілізаційних заходів з призову до лав Збройних Сил України резервістів та формування і розгортання підрозділів територіальної оборони у всіх адміністративно-територіальних одиницях країни.

На думку В.В. Борщевського, реалізації зазначених завдань не сприяли наявні організаційні, правові та соціальні проблеми, що існують у сучасній системі публічного адміністрування в Україні. А саме, по-перше, незавершеність адміністративно-територіальної реформи, що загрожує наростанням в Україні інституційних диспропорцій у взаємовідносинах між органами державної влади та органами місцевого самоврядування різних рівнів в процесі здійснення публічного адміністрування, особливо під час воєнного стану.

По-друге, розподіл управлінських функцій між органами державної влади, органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства щодо здійснення ними повноважень у сфері публічного управління в нашій країні залишився не повною мірою врегульованим. Причому це стосується не лише організації суспільного життя, але й економічних компетенцій, а також роботи з формування мобілізаційного резерву та діяльності у безпековій сфері.

По-третє, в Україні система військового обліку, включаючи формування мобілізаційного резерву, фактично не змінювалась з радянських часів. Як наслідок, ані органи державної влади, ані органи місцевого самоврядування, не кажучи вже про інститути громадянського суспільства, залишаються не залученими до цього процесу належним чином.

Відзначимо, що функціонування інституту територіальної оборони, формування якого розпочалося буквально напередодні війни, залишилося не внормованим належним чином, що зумовило прискорене прийняття нових нормативно-правових актів із цього приводу вже під час дії воєнного стану.

По-четверте, ситуація ускладнюється через корупцію та інші інституційні дисфункції, що блокують ефективність механізмів публічного управління в Україні сьогодні. Передусім це стосується опортуністичної поведінки громадян та функціонерів. Наприклад, останнім часом спостерігаються непоодинокі випадки зловживань, пов'язаних з уникненням оподаткування, розподілом гуманітарної допомоги, розподілом земельних ресурсів, ухиленням від військового призову, шляхом легального і нелегального виїзду чоловіків за кордон тощо [8, с. 33].

Ще одним з аспектів діяльності органів публічної влади за умов адміністрування під час воєнного стану є необхідність проведення евакуаційних заходів у відношенні матеріальних цінностей, поточної та архівної документації, промислового обладнання, а також великих груп населення з районів бойових дій.

Як показує аналіз фактів, евакуація населення з ряду населених пунктів мала неорганізований характер, в більшості випадків супроводжувалась лише самостійним виїздом громадян власним автомобільним транспортом автомобільними дорогами загального користування за умов відсутності належної її організації та здійснення регулювання дорожнім рухом з боку відповідальних структур державних органів і органів місцевого самоврядування.

Слід відмітити, що евакуація громадян, яка проводилась залізничним транспортом, була більш організованою завдяки злагодженій роботі колективу «Укрзалізниці» та налагодженій взаємодії військових адміністрацій та керівництва пасажирських залізничних станцій [13, с. 33].

Виходячи з наведеного, вважаємо за необхідне запропонувати, що разом з планами організації евакуаційних заходів, які готуються державними та військовими адміністраціями, доцільно розробляти методичні рекомендації щодо планування та проведення евакуаційних заходів на дорогах загального користування, визначивши основні форми організації взаємодії підрозділів ЗС України, Територіальної оборони, Національної поліції та органів місцевої влади щодо участі в евакуаційних заходах. На наш погляд, доцільним буде негайне внесення доповнень і змін до нормативних актів, які врегульовують процедури планування та проведення евакуаційних заходів.

До особливостей здійснення адміністрування у період дії воєнного стану можна віднести реалізацію встановлених військовими адміністраціями заборон та обмежень щодо переміщення осіб та транспорту в «комендантську годину» чи порушення заборон на торгівлю алкогольними напоями на території адміністративно-територіальної одиниці або у визначений у наказі час.

Зазначимо, що ефективності застосування наведених заборонних норм не сприяла відсутність норм адміністративного законодавства, які б встановлювали відповідальність за порушення встановлених військовими адміністраціями заборон та обмежень. Наведена прогалина законодавства доволі оперативно була усунена шляхом внесення проектів змін до КУпАП [11, с. 21].

Важливою складовою частиною забезпечення належного адміністрування в суспільстві під час дії воєнного стану є дотримання вимог інформаційної безпеки. Оскільки у сучасному інформаційному просторі соціальні мережі часто виступають механізмом поширення фейкової інформації. Соціальні мережі створюють відповідні можливості для маскування проведення операцій психологічного впливу, що робить їх надзвичайно ефективним інструментом ведення інформаційної війни.

Війна викликала значний сплеск поширення дезінформації та пропаганди в соціальних мережах, що створило реальні суттєві загрози інформаційній безпеці країни. Тому належна організація відповідними державними інституціями заходів адміністрування медійним простором є важливим завданням публічного управління в воєнний період.

С.О. Баранов наголошує на необхідності адміністрування з організації моніторингу медійного простору уповноваженими на то державними органами з метою своєчасного виявлення осіб, які розповсюджують в мережі Інтернет заборонену інформацію військового призначення, поширюють фейкові новини, або про результати нанесених ракетних ударів, що впливає на формування в населення масових негативних соціально-психологічних станів та панічних настроїв.

У даному контексті важливим є контроль за висловлюваннями в мас-медіа посадових осіб держави та органів місцевого самоврядування. Такі інформаційні висловлювання посадової особи можуть негативно або позитивно вплинути на думки та дії мільйонів людей в Україні. У цьому зв'язку слід важливу увагу приділяти як дослівним висловленням посадових осіб, так і непрямій передачі іншими особами оприлюдненої інформації.

Уявляється, що в якості механізму контролю за розповсюдженням публічної офіційної інформації в умовах військового стану має бути запровадження таких застережень: по-перше, встановити вимогу, що будь-які посадові особи мають узгоджувати зміст стратегічно важливої інформації, пов'язаної з організацією життєдіяльності населення та роботи органів виконавчої влади, із представниками ЗС України. Заборонити посадовим особам цивільних органів виконавчої влади коментувати інформацію, що стосується діяльності підрозділів ЗС України.

По-друге, журналістам, блогерам та будь-яким іншим особам слід заборонити надавати стратегічно-важливу інформацію без посилання на першоджерело. Інформація з посиланням на певну посадову особу повинна передаватися дослівно, а в письмових джерелах у паперових чи електронних носіях має братися у лапки. Після цього особа може коментувати таку інформацію, зазначивши, що це її особистий аналіз та особиста думка. Особи, які допустили порушення цих вимог, повинні нести адміністративну або кримінальну відповідальність [12, с. 22].

Висновки. З наведеного можна зробити узагальнення, що в умовах воєнного стану зростає важливість оптимізації процесів управління державою. Це ставить нові виклики перед системою публічного адміністрування в Україні. Передусім необхідно налагодити ефективну взаємодію між органами державної влади в особі військових адміністрацій і військового командування з органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства задля подолання наявних інституційних проблем, які не сприяють адаптації країни до умов воєнного стану.

До таких проблем, зокрема, належать інституційні прогалини в нормативно-правовому забезпеченні адміністративно-територіальної реформи, неналежне із запізненням реагування органів місцевої влади на нагальні проблеми, пов'язані з евакуацією населення, проведенням мобілізаційних заходів, вивезенням матеріальних цінностей та службової документації, а також опортуністична поведінка окремої частини населення.

Важливого значення в нинішніх умовах набуває формування в Україні нової системи адміністрування в державі з урахуванням актуальних потреб воєнного стану та реалізація вкрай назрілих правових та організаційних управлінських заходів.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2002. 1440 с.
2. Настюк В.Я., Белевцева В.В. Адміністративно-правові режими в Україні : монографія. Харків : «Право», 2009. 128 с.
3. Кузніченко С.О. Надзвичайні адміністративно-правові режими: зарубіжний досвід та українська модель : монографія. Вид. 2-ге. Одеса : ОДУВС, 2011. 324 с.

4. Глосарій Програми розвитку ООН. URL: <http://www.unpan.org/Directories/UNPublicAdministrationGlossary> (дата звернення: 18.10.2022).
5. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід : монографія / за заг. ред. Сергія Чернова, та інших ; Запоріж. держ. інж. акад. Запоріжжя : ЗДІА, 2016. 606 с.
6. Жукова Є. Публічне адміністрування під час дії адміністративно-правового режиму воєнного стану. *Діяльність державних органів в умовах воєнного стану : збірник матеріалів Міжнародного науково-практичного онлайн-семінару, м. Кривий Ріг, 29 квітня 2022 року*. Кривий Ріг, 2022. 498 с.
7. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 1647-III. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 28. Ст. 250.
8. Борщевський В.В., Василиця О.Б., Матвеев Є.Е. Публічне управління в умовах воєнного стану: інституційні трансформації, стратегічне планування та механізми розвитку. *Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування*, 2022 р. № 2. С. 30–35.
9. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> (дата звернення: 18.10.2022).
10. Плугатор В., Оксентюк Р. Поняття публічної адміністрації та її основні ознаки. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/28273/2/MNPK_2019.pdf (дата звернення: 18.10.2022).
11. Шопіна І.М. Феномен адміністративно-правового забезпечення в адміністративному праві України. *Наука і правоохорона*. 2018. № 4. С. 67–71.
12. Баранов С.О. Особливості здійснення публічного адміністрування під час дії адміністративно-правового режиму воєнного стану. *Стан та перспективи розвитку адміністративного права України : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет конференції, м. Одеса, 28 жовтня 2022 р.* Одеса : ОДУВС, 2022. 152 с. С. 19–23.
13. Єсімов С. Окремі аспекти організації евакуації населення. *Діяльність державних органів в умовах воєнного стану : збірник матеріалів Міжнародного науково-практичного онлайн-семінару, м. Кривий Ріг, 29 квітня 2022 року*. Кривий Ріг, 2022. 498 с. С. 33–34.